

Индекс на рискове за енергийната сигурност на България

Пресконференция
гр. София, 25 септември 2013 г.

Мартин Цанов, Анализатор,
Икономическа програма



Съдържание

- Измерване на енергийната сигурност: значение и приложение в изготвянето на политики
- Международен индекс на рисковете за енергийната сигурност: резултати за България
- Перспективи за България от гледна точка на индекса за рисковете на енергийната сигурност

*Измерване на енергийната сигурност:
значение и приложение в изготвянето на
политики*

Какво е енергийна сигурност?

Енергийната сигурност се дефинира като достъпа до преобразуващи се в енергия природни и други ресурси за задоволяване на енергийното потребление за определен период от време.

- значение на енергийната сигурност за индустрията
- значение за енергийната сигурност при домакинствата

- **Предизвикателства пред енергийната сигурност в глобален мащаб:**
 - разминаване между водещите производители и най-големите икономики (потребители)
 - разчита се на международна търговия, която е уязвима от глобални и регионални конфликти, непазарни практики, картелни отношения и др.
 - дългосрочни зависимости от определен тип енергийни суровини и/или доставчици
 - възможности за конфликт между екологична целесъобразност, конкурентоспособност и достъпност

Основни насоки за постигането на дългосрочна енергийна сигурност

- намаляване на зависимостта от вноса на определен тип енергийни суровини
- увеличаване броя на доставчиците на енергийни суровини
- използване на местни ресурси от изкопаеми горива/др. ресурси и/или възобновяеми източници
- намаляване на общото търсене чрез въвеждане на енергийно ефективни технологии

Изготвяне на платформа за периодично количествено измерване на енергийната сигурност с цел изготвяне на политики

Периодично измерване: ключ към преодоляването на рисковете за енергийната сигурност

- **Прилагане на политики на европейско ниво**
 - достъп до природни ресурси
 - зависимост от вноса (ролята на Русия, Близкия Изток)
 - рискове за околната среда
- **Специфики за България**
 - икономическо развитие и енергийна инфраструктура
 - характеристики на региона (Югоизточна Европа, Черноморски регион, връзки с Русия, Турция)
 - позиция в Европейския съюз: съответствие с политиките на съюза

Инструменти за периодично измерване на енергийната сигурност

Методология за периодично измерване на енергийната сигурност: операционализирането не е лесно и не е постигнато съгласие какви индикатори трябва да бъдат използвани

Известни са няколко подхода:

- Индекс на Шанън
- Индекс на Херфиндал - Хършман
- Индекс на търсенето и предлагането



Инструменти за периодично измерване на енергийната сигурност: индекс на рисковете за енергийната сигурност

- **Индекс на рисковете за енергийната сигурност на САЩ: оценка на слабостите на Съединените щати на световния енергиен пазар:**
 - годишен индикатор на енергийните рискове
 - използват се измерими данни, информация за историческите тенденции и прогнози на правителството
 - ретроспективен поглед от 1970 г. досега и прогноза за следващите 30 години
- **Международен индекс на рисковете за енергийната сигурност (IIESR):**
 - нов инструмент (от 2012 г.), който да подпомогне по-доброто разбиране и оценка на международните енергийни пазари
 - 75 страни(най-големите потребители на енергия), 28 индикатора
 - само историческа информация (от 1980 г. насам), без прогнози

*Международен индекс на рисковете за
енергийната сигурност: резултати за
България*



Резултати за България(1)

- **Индикатори, използвани в 75 страни (вкл. България):**
 - световни резерви на горива
 - внос на горива
 - национален разход за енергия
 - изменения в цените и пазарите
 - интензивност на употребата на енергия
 - надеждност на производството на електроенергия
 - ефикасност на транспортния сектор
 - политики по опазване на околната среда



Резултати за България(2)

Фиг. 1: Обобщение на рисковете за енергийната сигурност: България

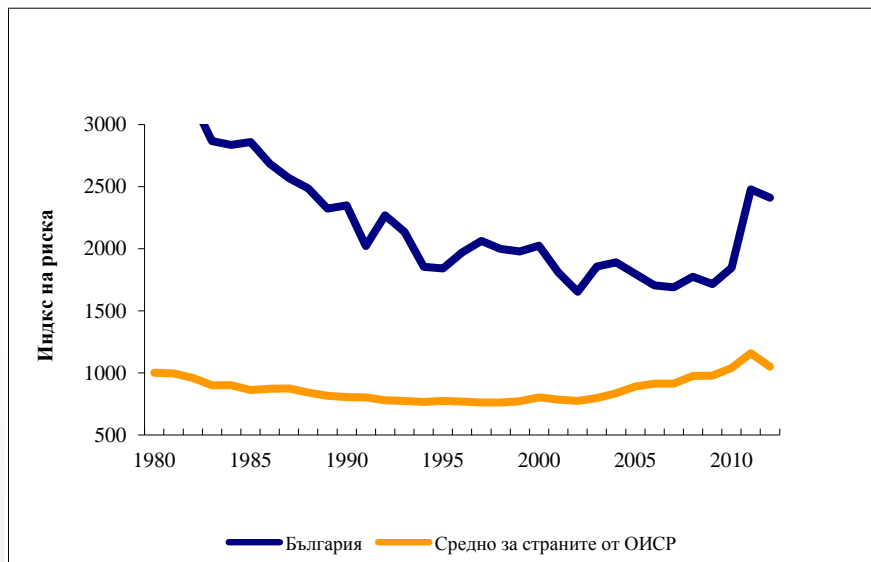
Рискове за енергийната сигурност на България: обобщение

Стойност на Индекса на рисковете за енергийната сигурност на България за 2012 г.	1,846
Позиция в класацията на 75-е най-големи потребители на енергия за 2012 г.	73
Резултат за 2011 г.	1,714
Позиция за 2011 г.	70
Резултат за 1980 г.	3524
Среден резултат: 1980-2012 г.	2238
<i>Най-ниска стойност на рисковете за енергийната сигурност</i>	1654 (2002)
<i>Най-висока стойност на рисковете за енергийната сигурност</i>	3524 (1980)
Средна годишна разлика 1980-2012 г.	158%
Най-ниска относителна разлика	75% (2009)
Най-висока относителна разлика	252% (1980)

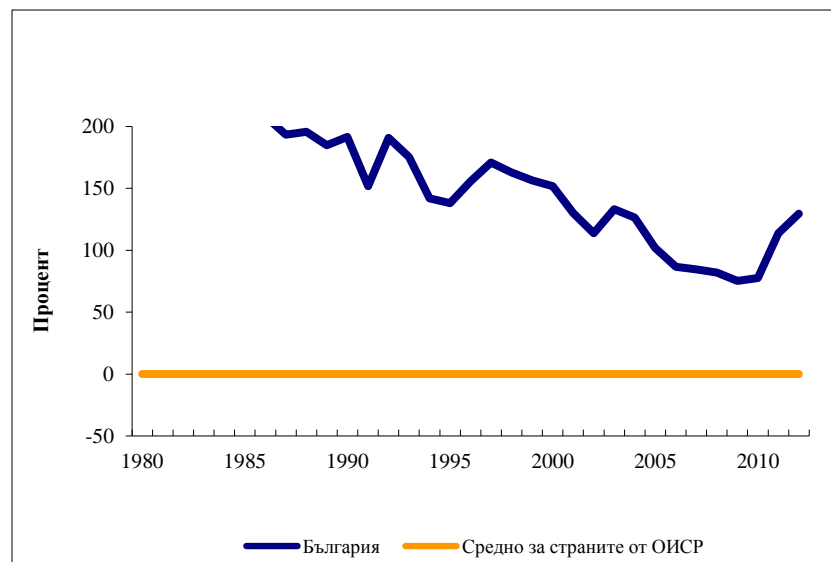


Резултати за България (3)

Фиг. 2: Индекс на риска: България с/у ОИСП



Фиг. 3: Дисперсия на риска спрямо ОИСП





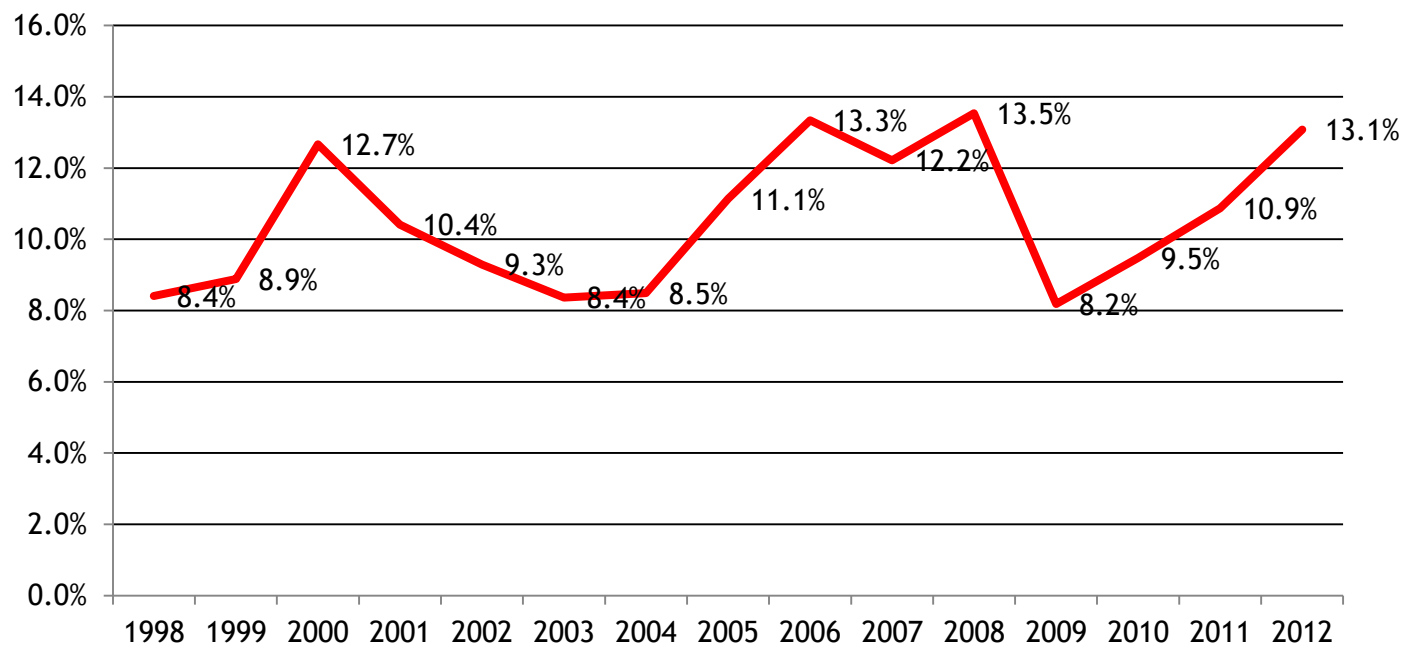
Резултати за България(4)

- **Положителни резултати/развитие:**
 - внос на въглища (100% под средното ниво на риск за страните от ОИСР)
 - разнообразие от източници на електроенергия (72% под средното ОИСР ниво)
 - тенденция при емисиите на въглероден диоксид (48% под средното ОИСР ниво)
 - енергия за транспорт на глава от населението (42% под средното ОИСР ниво)
 - консумация на енергия на глава от населението (42% под средното ОИСР ниво)
 - цени на електроенергия на дребно (31% под средното ОИСР ниво)
- **Основни предизвикателства пред енергийната сигурност на България:**
 - силно колебание в разходите за енергия (3180% над средното ниво за ОИСР)
 - интензивност на разхода за енергия (855% над средното ниво за ОИСР)
 - разходи за внос на изкопаеми горива като % от БВП (377% над средното ОИСР ниво)
 - енергийна интензивност (289% над средното ниво на риск за страните от ОИСР)
 - интензивност при употребата на петрол (252% над средното ОИСР ниво)
 - интензивност при употребата на енергия за транспорт (197% над средното ОИСР ниво)
 - зависимост от внос на газ (134% над средното ОИСР ниво)



Резултати за България(5)

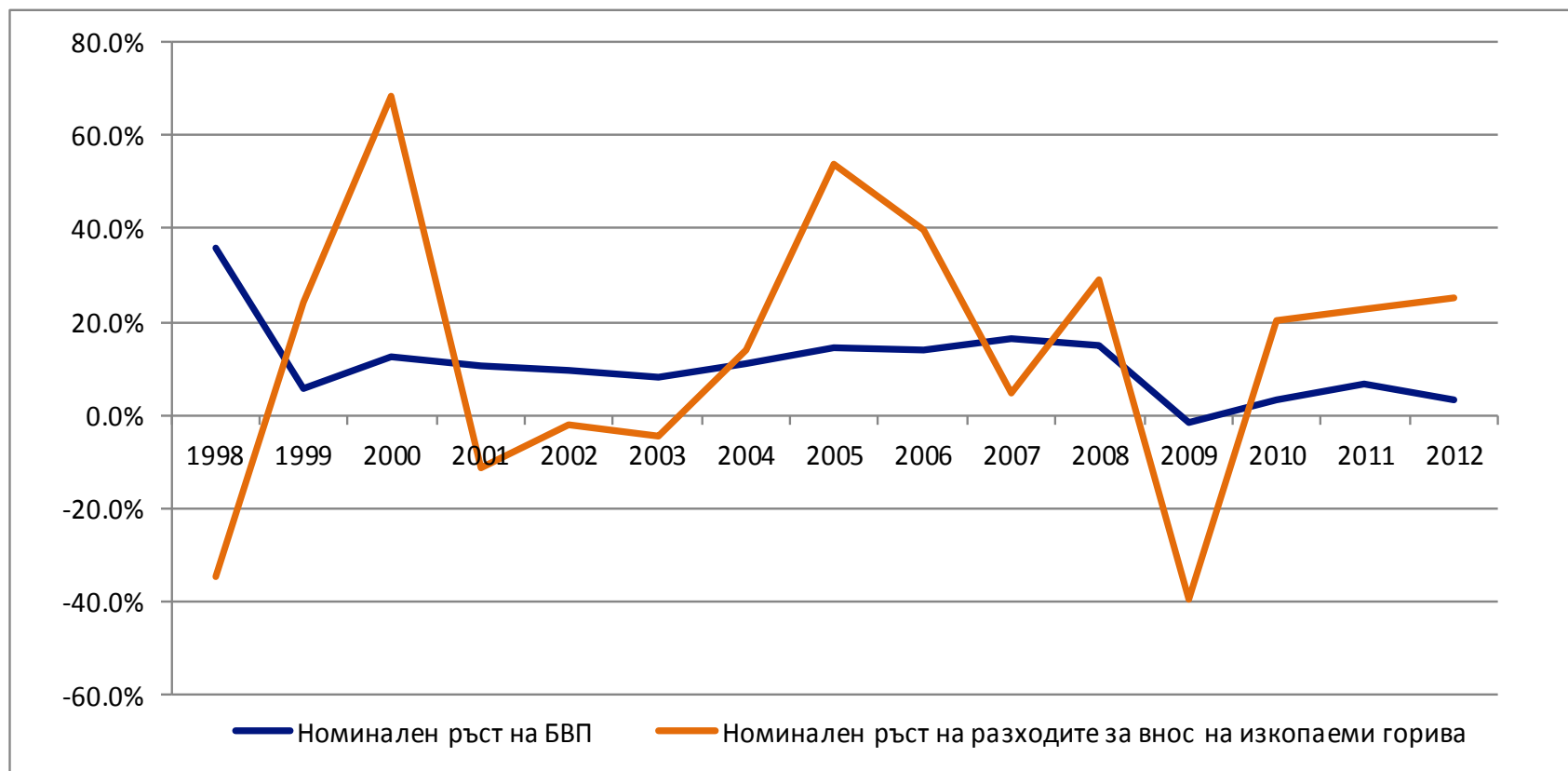
Фиг. 4: Номинална стойност на внос на изкопаеми горива като % от номинална стойност БВП (1998-2012)





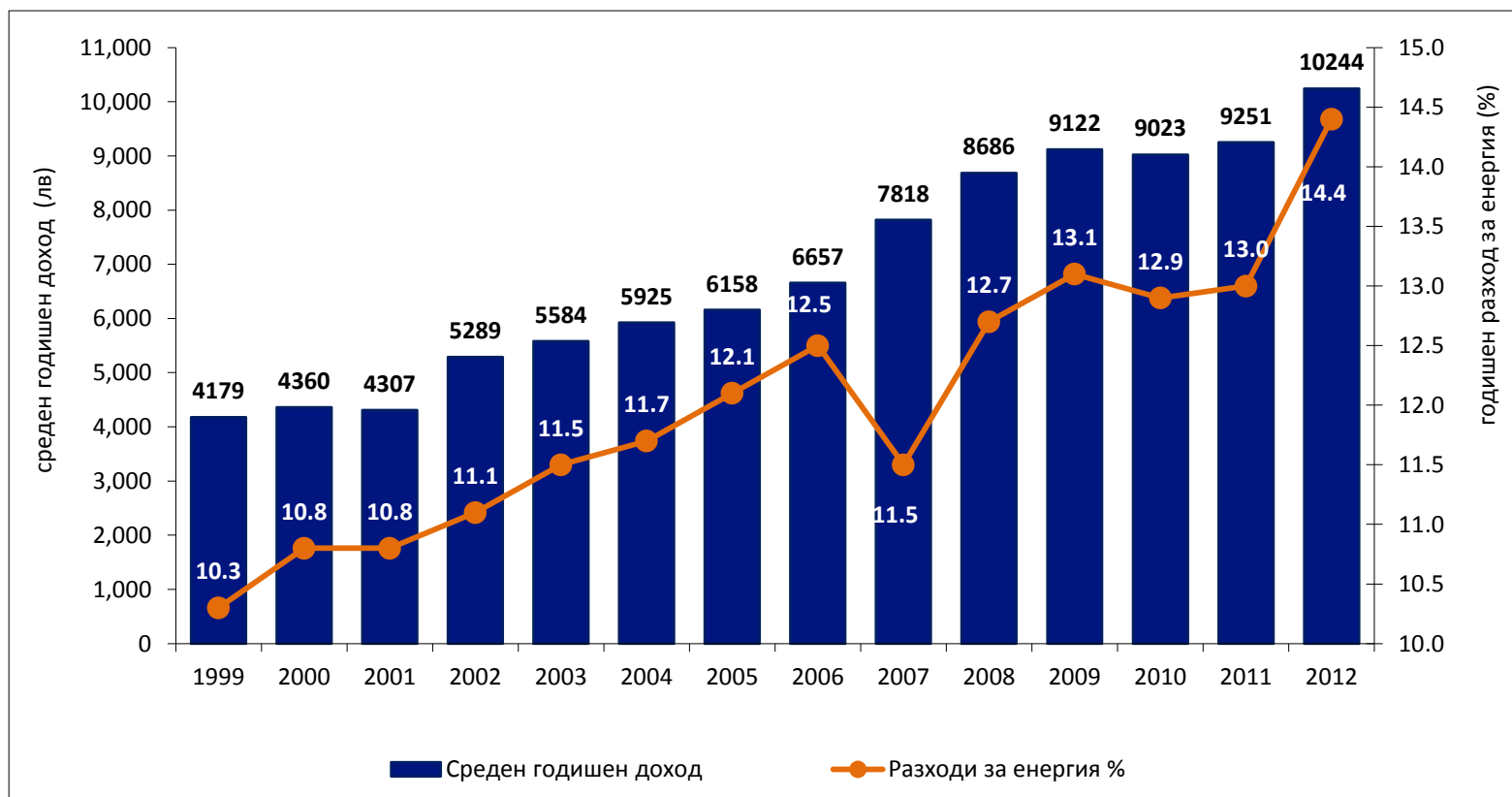
Резултати за България(6)

Фиг. 5: Динамика на ръста на разходите за внос на изкопаеми горива спрямо ръста на БВП (1998-2012) на годишна основа в количествена стойност



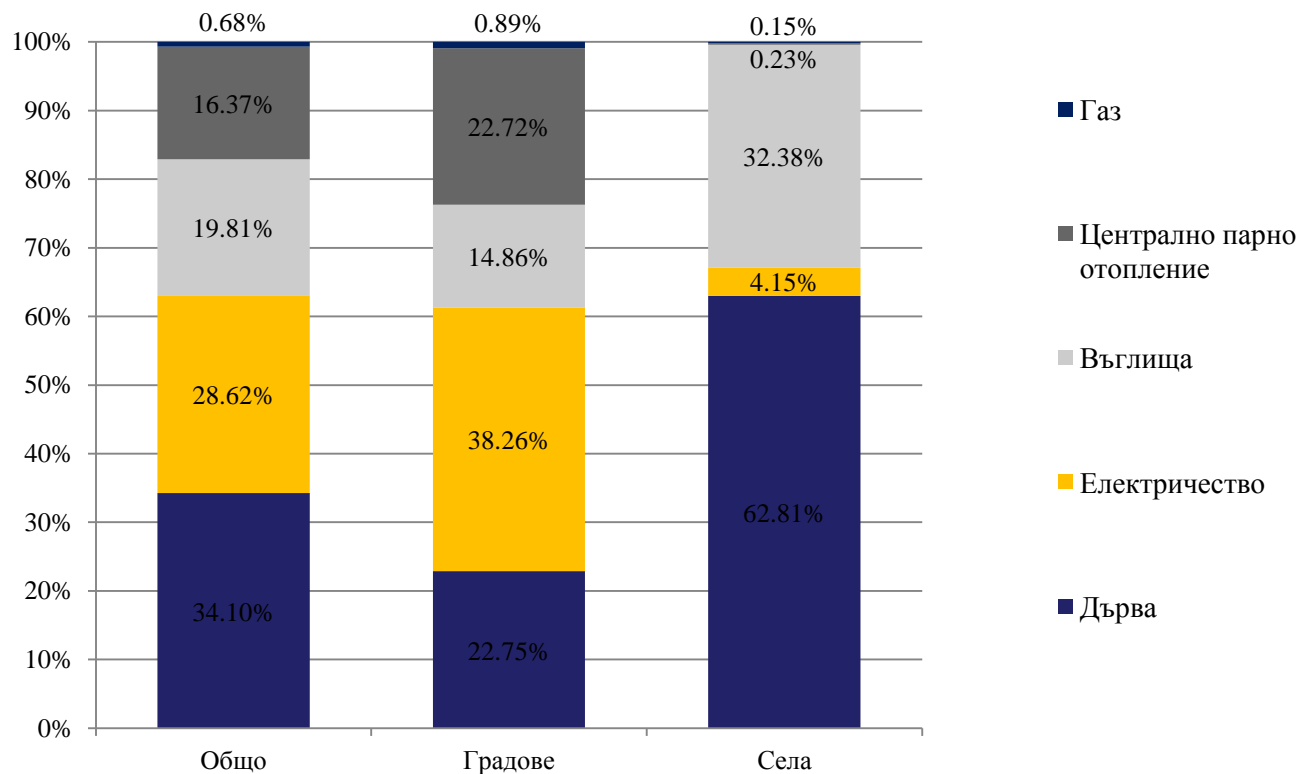
Резултати за България(7)

Фиг. 6 : Средногодишен доход на домакинство и процент разходи за енергия в България (2012 г.)



Резултати за България(8)

Фиг. 7 : Източници на отопление по вид населено място (2011 г.)



*Перспективи за страната от гледна
точка на енергийната сигурност*

Перспективи за страната от гледна точка на енергийната сигурност

Според *Индекса на рисковете за енергийната сигурност* България е изложена на три основни, взаимно свързани риска:

- Енергийна бедност
- Висока уязвимост от внос на изкопаеми горива
- Диверсификация на газовите доставки и риск от прекъсването им:
 - приоритизиране на интеграцията в региона
 - подобряване на възможностите за гъвкавост/смяна на източника на енергия (dual-fuel scarcity)
 - прилагане на международни правила и препоръки за прозрачност при управлението на енергийните проекти и на снабдяването с енергийни ресурси

Сигурност на доставките на газ в България

Предизвикателства от гледна точка на енергийната сигурност:

Диверсификацията на газовите доставки и рисковете от прекратяването им са тясно свързани с енергийната бедност и цените на електроенергията, тъй като газът е най-добрата възможност българската икономика да се сдобие с по-евтина енергийна алтернатива, освен дървата и въглищата.

- Споразумения за транзит на газ
- Участие в международни тръбопроводи и регионални интерконектори:
 - Набуко и Южен газов коридор на ЕС
 - Южен поток
 - регионални интерконектори и реверсивни газови връзки със съседни страни

Благодарим за вниманието!

www.csd.bg

martin.tsanov@csd.bg